

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	23 Mawrth 2017
Swyddog Arweiniol:	Cydlynnydd Archwilio
Awdur yr Adroddiad:	Cydlynnydd Archwilio
Teitl:	Rhaglen Waith Archwilio

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn cyflwyno drafft rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor Archwilio Cymunedau i'r aelodau ei hystyried.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen waith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd ac yn cymeradwyo, diwygio neu'n newid ei raglen gwaith i'r dyfodol fel y gwêl yn briodol.

4. Manylion am yr adroddiad.

- 4.1 Mae Adran 7 o Gyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Archwilio. Mae'r Adran hon hefyd yn cynnwys rheolau gweithdrefnau a thrafodaeth ar gyfer cyfarfodydd pwyllgorau.
- 4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau archwilio'r Cyngor baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Drwy adolygu a blaenoriaethu materion mae modd i aelodau sicrhau fod y rhaglen waith yn cyflwyno rhaglen dan arweiniad yr aelodau.
- 4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau archwilio'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso cael trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.
- 4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl archwilio ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan

gynnwys defnyddio archwilio fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. Wrth fynd ymlaen disgwylir i archwilio ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda golwg ar sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Yn y dyfodol, bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd archwilio wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.

4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer archwilio ac ar yr un pryd ganolbwyntio ar flaenoriaethau lleol, mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio (GCIGA) wedi argymhell y dylai pwyllgorau archwilio'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:

- arbedion ar y gyllideb;
- cyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
- unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Archwilio (neu'r GCIGA) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion 'PAPER' - gweler ochr gefn y 'ffurflen gynnig aelodau' yn Atodiad 2) a;
- Materion brys, materion na ellir eu rhagweld neu faterion â blaenoriaeth uchel

Ffurflenni Cynnig ar gyfer Archwilio

4.6 Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau archwilio baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar agenda fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Does dim un ffurflen gynnig wedi dod i law oddi wrth swyddog i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.

4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser archwilio drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i archwilio testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGA y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, gwblhau 'ffurflenni cynnig ar gyfer archwilio' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn archwilio. Gellir gweld copi o 'ffurflen gynnig' yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnig eitem ar gyfer archwilio, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun arfaethedig i'w gynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol archwilio. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w archwilio'n ffurfiol gan bwyllgor archwilio, yna gellir ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater e.e.

darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei archwilio gan y Grŵp Aelodau Ardal (GAA) perthnasol. Yn y dyfodol ni fydd unrhyw eitemau'n cael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb i 'ffurflen gynrig ar gyfer archwilio' gael ei chwblhau, ac i'r testun gael ei gymeradwyo i'w gynnwys ar y rhaglen gan un ai'r Pwyllgor neu'r GCIGA. Mae cymorth ar gael i lenwi'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Archwilio.

Rhaglen Waith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.8 Wrth benderfynu ar eu rhaglen waith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau archwilio yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. Ar gyfer y diben hwn, mae rhaglen waith y Cabinet wedi ei chynnwys yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.9 Yn Atodiad 4 mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori aelodau am eu gweithrediad.

4.10 Rheoli Dŵr - Ardal Glasdir, Rhuthun

Roedd adroddiad ar yr eitem uchod i fod i gael ei gyflwyno i'r cyfarfod hwn. Serch hynny, gan fod materion yn ymwneud â'r safle yn parhau i fod yn destun proses gyfreithiol barhaus, cytunodd y Cadeirydd i gais gan swyddogion bod cyflwyno'r adroddiad yn cael ei ohirio nes bod y broses honno wedi dod i ben. Yn ogystal, fe gytunodd y dylai'r adroddiad gael ei gyflwyno i Grŵp Ardal Aelodau Rhuthun yn hytrach nag i'r Pwyllgor hwn unwaith y byddai'r broses yn dod i ben, gan mai mater lleol oedd hwn.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio

- 5.1 Dan drefniadau archwilio'r Cyngor mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio (GCIGA) yn gweithredu fel pwyllgor cydlynu. Cyfarfu'r Grŵp ddiwethaf ar 28 Chwefror 2017. Yn y cyfarfod hwnnw, cafodd nifer o eitemau i'w harchwilio eu hystyried. O blith y ceisiadau a dderbyniwyd, cafodd y canlynol eu hychwanegu at raglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor:

'Rheoleiddio Peiriannau Awyr sy'n Hedfan heb Yrwy'r': yn wreiddiol roedd yr eitem hon i fod i gael ei chyflwyno yn sesiwn Frifffio'r Cyngor ar 6 Mawrth, ond oherwydd pwysau agenda, gofynnodd GCIGA bod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau yn ystyried yr adroddiad yn ei gyfarfod ar 23 Mawrth. Gallai'r cais hwn gael ei dderbyn gan fod GCIGA wedi derbyn cais gan swyddogion yn gofyn am ohirio cyflwyno adroddiad ar *'Adolygiad o Ddarpariaeth Ysgol Cynradd yn Ardal Rhuthun'* tan ddyddiad arall, gan fod y gwaith adolygu dal yn mynd rhagddo, ac roedd y Cyngor yn aros am benderfyniad Gweinidogol mewn perthynas ag Ysgol Llanbedr Dyffryn Clwyd.

'Parcio am Ddim ar gyfer Deiliaid Bathodyn Anabled': Yn ystod trafodaeth ar rybudd o gynrig ar 31 Mawrth 2017, penderfynodd y

Cyngor Sir ohirio'r mater i'r CGIGA i'w ddyrannu i bwyllgor archwilio i gael archwiliad manwl. Mae'r CGIGA wedi gofyn i'r Pwyllgor hwn ystyried adroddiad ar ddichonoldeb cyflwyno parcio am ddim i holl ddeiliaid bathodyn anabl ledled y sir yn ei gyfarfod ym mis Mehefin 2017.

Mewn cyfarfod ar 2 Chwefror 2017, bu'r Pwyllgor yn cwrdd â chynrychiolwyr o *'Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru (WAST)'*: Ar ddiwedd y drafodaeth honno cytunwyd i wahodd cynrychiolwyr WAST yn ôl i gyfarfod yn nes ymlaen yn y flwyddyn i drafod casgliadau'r cynlluniau peilot sydd ar waith yn Sir Ddinbych ar hyn o bryd, a'i gynnydd o ran cyrraedd targedau perfformiad. Yng nghyfarfod Pwyllgor Archwilio Partneriaethau ar 2 Mawrth 2017, fe wnaethant gwrdd â chynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC) i drafod gwasanaeth meddygon teulu y tu allan i oriau yn lleol. Yn ystod y drafodaeth honno, daeth yn amlwg bod y Gwasanaeth meddygon teulu y tu allan i oriau yn gweithio'n agos gyda'r Gwasanaeth Ambiwlans er mwyn ceisio lliniaru unrhyw bwysau di-angen ar y Gwasanaeth Ambiwlans. Yn sgil hynny, daeth y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau i'r casgliad y byddai'n ddefnyddiol i aelodau petai cynrychiolwyr o WAST a'r Gwasanaeth meddyg teulu y tu allan i oriau yn mynychu'r un cyfarfod y tro nesaf, gyda'r bwriad o ddarparu cyflwyniad cyfannol ar y gwasanaethau maent yn eu darparu, a sut maent yn cydweithio i wella canlyniadau i gleifion. Felly, trefnwyd bod adroddiad ar y cyd rhwng y ddau sefydliad yn cael ei gynnwys yn rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor hwn ar gyfer mis Tachwedd 2017. Cadarnheir hyn maes o law.

Mae'r holl ddiwygiadau uchod a'r deunydd sydd wedi'i cynnwys i'w gweld yn Atodiad 1 sydd ynghlwm, a gofynnir i'r Pwyllgor eu cymeradwyo.

Yn ystod cyfarfod mis Chwefror o Bwyllgor Archwilio Cymunedau, penderfynodd y dylid gwahodd Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru i fynychu cyfarfod yn y dyfodol i drafod ei weledigaeth a'i flaenoriaethau gyda'r cynghorwyr. Ystyriodd GCIGA y cynnig hwn, a daethant i'r casgliad y dylid ei wahodd i annerch yr holl gynghorwyr mewn sesiwn Briffio'r Cyngor ar ôl yr etholiadau awdurdod lleol ym mis Mai.

6. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd archwilio effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol, i wella canlyniadau i breswylwyr tra hefyd yn dygymod â thoriadau llym yn y gyllideb.

7. Faint fydd hyn yn costio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gam gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

8. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les? Gellir lawrlwytho'r adroddiad Asesiad o Effaith ar Les o'r [wefan](#) a dylai gael ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad hwn

Nid oes Asesiad o Effaith ar Les wedi ei wneud mewn perthynas â phwrpas neu gynnwys yr adroddiad hwn. Ond bydd y Pwyllgor Archwilio, drwy ei waith yn archwilio darpariaeth gwasanaethau, polisïau, gweithdrefnau ac argymhellion, yn ystyried eu heffaith neu eu heffaith posib ar yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy a'r amcanion o ran lles a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

9. Pa ymgynghori sydd wedi digwydd?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, wrth adolygu ei raglen waith yn rheolaidd gall y Pwyllgor sicrhau bod meysydd sy'n peri pryder yn cael eu hystyried a'u harchwilio fel y maent yn dod i'r amlwg a bod argymhellion yn cael eu gwneud er mwyn mynd i'r afael â nhw.

11. Grym i wneud Penderfyniad

Mae Adran 7.11 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amodi fod y pwyllgorau Archwilio a/neu Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio yn gyfrifol am osod eu rhaglenni gwaith ac y dylent, pan yn penderfynu ar eu rhaglenni roi ystyriaeth i ddymuniadau yr Aelodau hynny o'r Pwyllgor nad ydynt yn aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Archwilio

Rhif ffôn: (01824) 712554

e-bost: rhian.evans@sirddinbych.gov.uk